

JULIJ NARDIN:

Ali teče voda sama od sebe po zidu navzgor?

eko jutro se je primuzal k meni najmlajši sosed.

»Prosim, gospod, ali je res, da teče voda tudi navzgor?«

»Seveda, kamor jo potiskaš ali vsrkavaš.«

»Janez je pravil, da teče sama po zidu iz tal, da je zato v pritličju vlažno.«

Deček je na tak način upiral v mene svoje zvedave oči, da ga nisem mogel kar tako odpraviti. Povabil sem ga s seboj v delavnico. Ko je vstopil, je na široko odprl oči in bi mi bil stavil brez števila vprašanj, da ga ni pritegnila vodovodna pipa. Bil je žejen. Natočil si je in tako hlastno požiral, da se je ves polil.

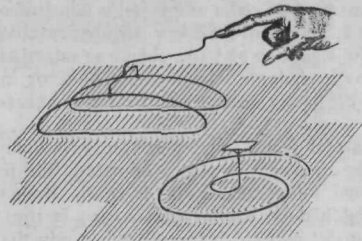
»No, kam teče voda?« sem se mu smejal.

»Na tla?« »Veš zakaj?« »Ker pada.«

»Zemlja jo priteguje z nevidnimi rokami, in sicer tem jače, čim več je je. Ako bi zemlja ne imela teh rok, bi ostala voda na mestu, kjer bi jo izlil. Obvisela bi v zraku in se zaokrožila v lepo prozorno kroglo.«

»V kroglo? Zakaj?

»Ker se napravi na površju prav tenka kožica. Ta se skuša krčiti, kakor napet mehur iz proževine ali kavčuka.«

»Kako pa vi vesto to?«

»Tako, kakor boš tudi ti kmalu zvedel, če se ti bo zljubilo.«

»Res?« Od veselja je začel ploskati.

Odščipnil sem pol metra dolg kos tanke železne žice, jo obdrgnil s parafinom, da se je nekoliko omastila, in jo zvil v ravno spiralo. Konec na sredi svitka sem upognil

pravokotno na spiralno ravnino, da je služil za ročaj. Potem sem vzel široko stekleno skledo, katero sem napolnil do vrha z vodo.

»Ali plava železo na vodi?« sem ga vprašal.

»Ne,« se je moško odrezal.

»Tedaj se mora ta zavojica ali spirala potopiti, če jo položim na vodo, kakor jo tudi hočem.«

»Seveda,« je bil zopet kratki odgovor, ki ni kazal nobenega dvoma.

Svitek je pa zaplaval.

»Čudno, ni res? Poglej natančneje površje vode. Vidiš, da je povsod vdrti, kjer se žica dotika kapljevine? Ali ni to znak, da leži na tenki koži? Koliko ta nese, spoznaš, ako jo polagoma bolj in bolj obremeniš.«

Spiraló si je ogledal od vseh strani in se prepričal, da ni nikjer podprta, kakor je mislil v prvem trenutku. Spoznal je tudi, da ima vodena mrenica (kožica) le določeno trdnost in da zato prenese samo neko obremenitev. Ko je postal tovor prevelik, se je vse potopilo. Moj malček je reševal predmete in jih sušil. Medtem sem ga iznenadil s sanmi. Napravil sem jih v naglici tudi iz žice. Najmanjši udar je zadostoval, da so zdrčale od enega konca skledé do drugega. Zanimivo je bilo dejstvo, da so se na stran le težko pomikale.

Ob teh poskusih se je moj gost spomnil na žuželke, ki drsajo po vodi.

»Sedaj že vem, zakaj ne utonejo drsalci. Tudi pod njihovimi nogami se vidijo vdrtine. Živalce polzijo tedaj po vodni koži in ne po vodi. Ali ne bi mogli tudi mi tako, vsaj na takšnih saneh?«

»Dragi prijateljček! mi smo pretežki za kaj takega. Če prideš še kdaj sem, ti bom napravil majhen račun, da spoznaš, koliko žice bi rabili samo za krivine sani, ki bi nas lahko nosile. Sedaj pa ti hočem pokazati še nekaj drugega.«

Vzel sem par cevi različne širine in jih držal pokonci nad vodo.

»Pazi, kaj se zgodi, ko se dotaknem vode s spodnjimi konci teh steklenih makaronov.«

Oprezoval je, kakor da ima opraviti s sleparjem.

»Ah, vidite, da teče voda res sama navzgor. Le špásno je, da se je dvignila v ožjih ceveh više nego v širših.«

»Izвлеči ti čem še ožje, po katerih bo zlezla tekočina še više.«

Prižgal sem gorivec. Modri plamen, v katerem sem držal široko cev, je naglo porumenel. Steklo je zažarelo in se vedno bolj mečilo. Ko se mi je zdelo zadosti mehko, sem odmaknil cev iz plamena in jo hitro nategnil v prav dolgo nit. Mojemu gostu se je imenitno zdelo, da se vleče steklo kakor ptičji lim. Pa ni hotel verjeti, da je ta nit na sredi votla.

»Le napni dobro svoje oči in videl boš, kako se bo voda dvigala v tem steklenem lasu.«

Opazil je še prej nego jaz. Načuditi se ni mogel, da je kaj takega mogoče. Tekočina je počasi lezla kvišku. Mirno je lahko zasledoval potek. V višini kakih dveh decimetrov se je ustavila.

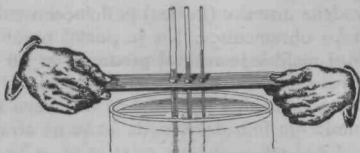
»Ne gre več, ne more več. In če bi odlomili cev niže kakor stoji voda, kajne, bi ta tekla ven?«

»Motiš se. Vedeti moraš, da vodo vlečejo delci stekla s svojimi kratkimi, a močnimi rokami. Če te delce odstraniš, ne morejo več vleči. Niti kapljica ne bo iztekla.«

Seveda, moral sem odlomiti cev, kakor je želel, da se je prepričal o resničnosti moje trditve.

»Veste, gospod, tega ne razumem prav čisto nič. Mi siliti, da bom to kdaj razumel?«

»Če boš le hotel. Za se daj znaj, da je omet ves preprežen s finimi kanali, ki se obnašajo kakor ta lasna cev.

Kakor po tej, se dviga voda tudi po njih tem više, čim ožji so. Višina, ki jo doseže voda po zidu, je odvisna tedaj od širine njegovih brezštevlnih rogov. V pritličju je vlažno, ker je tam zid najbližji mokrim tlom. Pa ni samo omet tak, tudi opeka in celo tisti lepí, beli kvadri, iz katerih je sestavljen Napoleonov spomenik, so tako luknjičavi. Le vrzi košček takega kamna v vodo, pa boš videl, kako bo ta iztiskala zrak iz njega«.

Nisem se utegnil baviti dalje s tem novim učencem, ker me je zvonec klical k drugim.

Učenjaček.

Kakšno je najlepše petje?

— *To pač žabje je regljanje. —*

Kakšno je najlepše cvetje?

— *To gotovo tulipan je. —*

Kakšno je najslajše vino?

— *To se ve — dolenjski cviček. —*

Kakšno mi poznaš višino?

— *Oh, na paši krtov griček. —*

Katero je najgloblje morje?

— *To bo luža sredi ceste. —*

Kaj največji umotvor je?

— *Kadar mati speče preste.*

Verà Albrechtova.